

rukopisi se ne vraćaju (XI)

ARKADIJ ARAKANOV (1933), rуски совјетски прозни и драмски писац, доскоро познатији читоцима самиздатске књижевности него онима који читају часописе и књиге објављене у ССРБ. Повремено се јављао са хуморескама на последњој страници московске Literaturneje gazete. Са две пločе је заступљен у самиздатском и тамиздаском алманаху *Metropol*. Roman »Rukopisi se ne vraćaju«, Arkanovljevo прво јављање са већим прозним текстом, објављен је у часопису *Junošć*, српска за децембар 1986. године. Наслов романа, поготову уз писце ванровску одредницу »ненаучна фантастика«, упућује на Bulgakovljevo »Rukopisi ne gore«.

arkadije arkanov

— Ruku ti neću pružiti! — rekao je Rapsod Murgabović. — Prokleu!... Bićeš mi večni neprijatelj...

Aleko Nikitić se zbranio:

— Šta ti je Rapsode?

— Majkemi, — vikao je Rapsod Murgabović crveneći. — Pljuvaču prema tebi! Ubicu se! Na robiju će otici, ali sramotu neću trpeti! Ti si mi prijatelj! Ja sam ti prijatelj! Treba ti kavijar — uzmi kavijar! Treba ti riba — uzmi ribu! Trebaju ti narandže — uzmi narandže! Rapsod prijatelja nikad neće odbit! Rapsode, napiši esejeće, Rapsod noćima ne spašava, piše esejeće! Rapsod zna, jednom se živi, prijateljima valja pomagati! Pomoći od tebe nikad nisam tražio! Твоја pomoći mi nije potrebna! Ponošan sam. Mogu taj часопис sav kupiti i u тоаletни папир га завити! I neću osiromaštiti! Ali kad Rapsodu stanu na žulj, u Rapsodu se budi zver!... — Slušaj, Rapsode, mili, šta se dešava? — ne shvata Aleko Nikitić.

— Ne shvataš, je li?

— Ne.

— Onda znaj! Ako objaviš, Rapsodovo ime zaboravi!

— Osveži se, mili — govori Aleko Nikitić i spušta ruku na rame Rapsodu Muragboviću, — a onda ćeš mirno sve objasniti... Najvažnije je da s banketom sve bude u redu...

Rapsod Murgabović zbacuje ruku s ramena.

— Rapsodovo ime ćeš zaboraviti! To znaj! — viče Rapsod Murgabović i, teško dišući, izlazi iz kabinetra.

S-s-s... Svi su poludeli... Ili je od vrućine, ili je stvarno od letećeg tanjira, ili je to... Aleko Nikitić oprezno pogleda rukopoiso... Možda je u pravu Indej Gordejević? S-s-s... Jutros je Aleko Nikitić ipak odlučio. U starom bloku je našao broj telefona i pozvao je. Odmah je poznao Simkinu mamu i iznenadio se koliko je mlađe zvučao glas. Aleko Nikitić je pozdravio i nakašljavši se predstavio se... Posle pauze je čuo: »Molim ološ da više ne telefonira.« Tako je rekla... Stvar je, naravno, porodična, ili već tako nekako, ali Aleko Nikitić nikada nije bio ološ i sebe nikada nije ubrajao u ološ... Jednostavno, svi su poludeli... S-s-s...

XVI

Gospodin Bedejker sa suprugom i pratećom svitom, zvanično nazvanom »delegacija iz australijskog grada—pobratima Kanbera«, stigla je u Muhošlavsk u petak u jedanaest sati pre podne. Ritual susreta bio je smišljen i utvrđen ranije. Aleko Nikitić je želeo da susret na muhošlavskom aerodromu i dalja vožnja povorke budu prenošeni preko televizije, ali N.R. je rekao da Moskva to nije propisala, jer dolazak ne mora imati nikakav politički značaj. Ukinut je sviranje himni, počasna straha, tepih staza od aviona do aerodrumske zgrade i pratnja motociklista. Bili su dozvoljeni kratki pozdravni govor, čiji su tekstovi bili pripremljeni ranije, i gaz muhošlavskih saobraćajaca kao prethodnica.

Odlučeno je da gospodina Bedejkera dočeká ceo kolektiv. U redakcijskim prostorijama zbog pripreme banketa ostali su samo daktilografkinja Olga Vladimirovna, kurirka Ana i Svišćeva žena. Na dočeku je bila i delegacija fabrike šibica i hemijskog kombinata. Svi su u rukama imali zastavice sa grbom grada Kanbere i šarene balone. Čim je avion dotakao pistu združeni duvački orkestar proizvodno tehničkih škola br. 2 i 7 grunuo je refren engleske vojničke pesme »Tipereri« i svirao je taj refren sve dok srebrnasti linijački avion nije doruđao do stajanke i zvaničnici iz delegacije za doček nisu pošli. Napred su lagano koračali N.R. i Aleko Nikitić sa suprugom i prevodilac. Malo pozadi su išli Indej Gordejević i direktori fabrike šibica i hemijskog kombinata, pa Bestijev i Sverhičenski. Dalje — svi ostali. Do aviona je trebalo preći pedeset metara, i učesnici dočeka su, kao što je red u takvim prilikama, među sobom govorili u pola glasa. Ali pošto nije bilo o čemu da se razgovara razgovaralo se o vremenu.

— Ima sreće s vremenom, — rekao je N.R.

— Da, — odazvao se Aleko Nikitić.

— A kakvo je vreme u Kanberi? — zainteresovala se Glorija.

— Tamo je sad zima, javio se od pozadi Indej Gordejević.

— Vreme je, mora se reći, divno, — rekao je N.R.

Izvrsno, — saglasio se Aleko Nikitić.

Tog trenutka je Indej Gordejević s užasom prosikao u ledu N.R.-u.

— Hleb i so!

— Gde su hleb i so! — procedio je N.R. Aleku Nikitiću.

— Hleb i so! Hleb i so! — pronelo se medu svima koji su bili na dočeku.

Svišć će strmoglavio prema aerodrumskoj zgradi. Minut kasnije odande je istrcala žena načelnika aerodroma u šarenoj kecelpi, držeći u ispruženim rukama hleb i slanik iz restorana. Ona je uspela da stigne do trenutka kad su dovukli stepenicu i otvorili vrata aviona. Stjuardesa koja se pojavila pokušala je da zadrži nekoga, ali su je odgurnuli i po

stepenicama je strčalo petnaest tamnoputih muškaraca galameći na svom jeziku i živo gestikulirajući.

Žena načelnika aerodroma pojurila je k njima sa hlebom i soli, ali stjuardesa je viknula:

— To nije za njih! Oni su naši! Dovezli su voće na pijacu!...

Zato je posle sve bilo u redu. Na stepenice je stupio gospodin Bedejker — ogroman pun muškarac. Podigao je svoj kaubojski šešir i zamahao slobodnom rukom. Grupa za doček je takode zamahala rukama i zastavicama. Žena načelnika aerodroma je sa hlebom i soli već stajala pored stepenica.

Bedejker je odlomio komadić hleba, umocio ga u so i sa appetitom pojeo. Svi su čekali da sažave. Bedejker je žvakao, прогутао, ponovo mahao rukama i nečekivano odlomio još jedan komad.

— Zar im nisu dali da jedu? — šapatom je pitala Glorija.

— Neka jedu, — progundao je N.R.

Na kraju je Bedejker pojavio sav hleb, u tašnu je smotao izvezen ubrušić i koraknuo je u pravcu onih koji su ga dočekivali.

— Da se poljubimo! — tihio je pitao Aleko Nikitić.

— Poljubite se samo vi, — potvrđeno je odgovorio N.R. — i to jednom.

— Ali to nije ruski...

— Jednom, — ponovio je N.R. tonom koji nije dozvoljavao protivljenje.

— Čarls! — Viknuo je Aleko Nikitić. — Pozdrav, mili! Dobro došao!

I zagrlivši Bedejkera sputstio mu je na još slane usne prijateljski poljubac.

Kad su se svi rukovali, N.R. je iskoracio jedan korak i izgovorio:

— Dobro došli, gospodine Bedejker, na gostoljubivu drevnu zemlju sunčanog Muhošlavksa.

Razlegao se aplauz posle koga je N.R. izvukao iz džepa pozdravni govor.

— Dragi gospodine Čarls Bedejker! — pročitao je N.R. — Draga gospodo, članovi delegacije iz dalekog Australijskog grada — pobratima Kanbera? Kao što ste upravo rekli u svom pozdravnom govoru...

Prevodilac je počela prevoditi na uho gospodina Bedejkera i ovaj je napravio užasnotu lice.

— On još nije govorio, — poluglasno je rekao Aleko Nikitić smeršći se ka da se ništa nije dogodilo.

N.R. nije ni trepuno. Presavio je svoj govor, stavio ga u džep i prstom pozvao, Bedejkera da pride mikrofonu.

— Slušam vas, gospodine Bedejker, — rekao je on.

Bedejker je, takode, izvadio iz džepa svoj govor i počeo ga čitati:

— Poštovani N.R. Poštovani Aleko Nikitić! Kao što ste upravo rekli u svom pozdravnom govoru, razlike u političkim pogledima medu našim zemljama ne moraju zamračiti prijateljstvo i uzajamne simpatije medu našim narodima...

— Ja još ništa nisam govorio! — uplašio se Aleko Nikitić.

— Govorите! — tihio je rekao N.R. — Neka nastavi.

— Na aerodrumu se g-n Bedejker obratio domaćinima toplim govorom».

(Iz novina »Večernji Muhošlavsk».)

Do hotela je kolona sastavljena od »gaza« načelnika muhošlavskih saobraćajnih inspekcija i dve crne »volge« provezla glavnom ulicom kroz živi koridor načinjen od radnika fabrike šibica i hemijskog kombinata. Kolonu je završavao motocikl s prikolicom koji je vozio tast slikara Damenlibena, bivši zamenik načelnika muhošlavskih saobraćajnih inspekcija. U prikolici, u večernjoj haljini s kacigom na glavi, sedela je tašta slikara Damenlibena. Ona se široko smešila Muhošlavcima koji su stajali pored puta, mahala je rukom i ponavljalala: »Zdravo, zdravo, drugovi!« U pratnji Aleka Nikitića i prevodjoca gospodin Bedejker se popeo u specijalno pripremljeni »luks« na prvom spratu. Aleko Nikitić mu je poželeo da se dobro odmori od puta i spustio se u hol, gde ga je čekao N.R., kojem nije odgovaralo da prati gospodina Bedejkera u sobu.

XVII

Prijem za gospodina Bedejkera u redakciji časopisa »Polje-poljisko« zakazan je za 17 i 30 tog dana. U to vreme su goste iz Kanbere već čekali svi saradnici redakcije i zvanice. U poslednjem trenutku se saznao da N.R. neće doći. Mnogi su odahnuli smatrajući da će, odsustvo N.R. na prijemu i banketu omogućiti opušteniju atmosferu. Svi su se gurali u konferencijsku salu, krudom pogledajući u stolove sastavljene u obliku slova »T« sa pićem i zakuskom.

(nastaviće se)

Sa ruskog Aleksandar Badnjarević